

METODIKA ZKSM O FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

ÚVOD

Metodika Združenia kresťanských spoločenstiev mládeže (ZKSM) o finančnej gramotnosti je pokračovaním vytvoreného Programového manuálu na podporu inklúzie rómskej mládeže zo sociálne vylúčených komunít. Programový manuál bol vytvorený v roku 2019 a vytvorili ho viacerí odborníci v práci s rómskou mládežou a deťmi, nielen zo ZKSM, ale aj z iných organizácií. Najdôležitejšou časťou manuálu je 5 oblastí: 1. Rodina, 2. Životný štýl, 3. Finančná gramotnosť, 4. Spoločnosť, 5. Viera. Táto metodika reaguje a vychádza z 3. oblasti s názvom Finančná gramotnosť.

V sociálne vylúčených komunitách býva častým problémom chudoba a veľká miera zadlženosti. Deti a mladí ľudia pochádzajúci z tohto prostredia majú nedostatočné vedomosti o finančnej gramotnosti. Deti sa prirodzene naučia umývať si ruky, pozdraviť, poďakovať alebo poprosiť. Ďalším dôležitým návykom pre deti a neskôr aj mládež je rozumné používanie peňazí. Základy finančnej gramotnosti často chýbajú v školských osnovách, veľa rodičov nemá v dnešnej uponáhľanej dobe čas na výchovu svojich detí v téme zaobchádzania s financiami. Preto budeme veľmi radi, keď túto metodiku a jej jednotlivé témy niekedy použijete aj na svojich stretnutiach. Vytvorená metodika má pomôcť zlepšiť finančnú gramotnosť rómskych detí a mládeže. Metodika je prioritne určená pre rómske deti a mládež, avšak jej použitie je možné aj pre všetky deti a mladých ľudí so sociálne slabšieho prostredia alebo tým, ktorí si potrebujú zlepšiť svoje vedomosti v oblasti finančnej gramotnosti. Metodika je písaná zaujímavou hravou formou, aby dokázala účastníkov vtiahnuť, zaujať a takýmto spôsobom zlepšiť ich finančnú gramotnosť. Metodika je rozdelená do dvoch modulov: 1. Financie, 2. Majetok. Modul Financie pozostáva z troch tém: 1. Finančné hospodárenie v domácnosti, 2. Zadlženosť jednotlivcov a celých rodín, 3. Šetrenie. Modul Majetok pozostáva z dvoch tém: 1. Osobné vlastníctvo, 2. Dom a záhrada, ulica. Podľa tohto rozdelenia pozostáva metodika ZKSM o finančnej gramotnosti z 5 tém:

1. Finančné hospodárenie v domácnosti,
2. Zadlženosť jednotlivcov a celých rodín,
3. Šetrenie,
4. Osobné vlastníctvo,
5. Dom a záhrada, ulica.

1. TÉMA: FINANČNÉ HOSPODÁRENIE V DOMÁCNOSTI

„Dobre hospodáriť znamená vyhnúť sa zbytočným výdavkom.“

Cieľ: Naučiť sa rozumne hospodáriť s financiami. Žiť v takom štandarde, na ktorý mám. Ukázať spôsoby ako vyjsť z chudoby.

Obsah: Vytvorenie domáceho rozpočtu. Sledovanie príjmov a výdavkov.

1. časť: Príbeh: O troch grošoch

Jedného dňa sa vybral kráľ na vychádzku po svojej krajine. Slnko pálilo a on videl, ako muž usilovne i napriek páľave kope priekopu.

„Nože mi prezrad', koľko dostávaš za túto vyčerpávajúcu robotu?“

„Kráľ môj, ja mám na deň tri groše.“

Kráľ sa jeho odpovedi začudoval. Ako môže niekto vyžiť z takého mála?!

„Ach, kráľ môj, keby len vyžiť. Ja z tých troch grošov prvý vraciam, druhý požičiavam a iba z toho tretieho žijem.“

Kráľovi to nešlo do hlavy.

„Nuž, pane, to je takto. Jeden groš vraciam svojmu staručkému otcovi za to, že ma vychoval. Druhý požičiavam svojmu malému synovi, aby mi vrátil, až ja budem starý. A z toho tretieho žijem,“ vysvetľoval muž.

Kráľ nevychádzal z údivu. „To u nás na dvore je dvanásť radcov a čím viac dostávajú, tým viac mŕňajú a nariekajú, že nemajú z čoho žiť. Dám im ja veru rozlúštiť túto tvoju hádanku. A keby za tebou prišli po rozum, nič im neprezrad', pokiaľ mňa neuvidíš.“

Potom daroval sedliakovi hrst' dukátov a dal si zavolať radcov.

„Radcovia moji, čo vám je peňazí stále málo. V našej krajine žije statočný muž, ktorý má na deň iba tri groše, a ešte aj z tých jeden vracia, jeden požičiava a iba na tom treťom sám žije. Vysvetlite mi vy, ako je to možné, lebo inak ste mi nanič.“

Radcovia sa hútajúc pobrali radiť, ale nevedeli pochopiť rozum jednoduchého človeka. Vybrali sa teda za sedliakom a prosili ho, hrozili mu, ale on stále opakoval, že im to vyradí, až uvidí kráľa.

„No akože ti máme kráľa ukázať? Kráľ za tebou nepôjde a k nemu ťa doviest' tiež nemôžeme,“ nariekali radcovia.

Sľubovali mu od výmyslu sveta odmeny a nanosili hromady peňazí, no on stále nič. Napokon vytiahol dukát od kráľa a usmial sa: „Aha, tu je kráľ!“ A vyjavil im hádanku.

Konečne mohli radcovia predstúpiť pred kráľa s odpoveďou, no kráľ rýchlo prekukol, ako na to prišli a dal si zavolať chudobného človeka: „Prečo sa taký statočný človek ako ty previnil proti môjmu kráľovskému rozkazu?“

„Neprevinil som sa, najjasnejší kráľu, lebo som mlčal ako kameň, kým som vás neuvidel. Váš obraz je tu, aha, vy sám ste mi ho darovali!“ Vytiahol dukát s kráľovým obrazom a rozpovedal mu celú príhodu s radcami, ako mu hrozili i prosili ho, i obdarúvali ho, a ako sa im on navysmieval.

„Máš ty veru viac rozumu ako moji radcovia, nebudeš viac priekopy kopat', ale budeš ako veľký pán v mojom dvore prebývať a vedľa mňa v rade zasadať.“

A obrátil sa k radcom. „A vy sa nehanbíte? Vám už viac platy nezvýšim, radšej vám uberiem z toho, čo dostávate!“

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Vysvetlite vetu: Z troch grošov prvý vraciam, druhý požičiavam a iba na treťom sám žijem.
2. Aké ponaučenie plynie z celého príbehu?
3. Aké majú zamestnanie vaši rodičia a prečo chodia do práce?
4. Akú prácu by ste chceli vykonávať a koľko by ste chceli zarábať, keď budete dospelý?

2. časť: „Bez práce, nie sú koláče“

Každý človek alebo každá domácnosť má nejaké príjmy, ale aj výdavky. Príjmy sú všetky peniaze, ktoré k nám prichádzajú napr. peniaze od rodičov sú príjmami. Výdavky sú všetky peniaze, ktoré od nás odchádzajú, platíme nimi za tovary a služby.

Úloha:

Správne priradiť nasledujúce pojmy k príjmom alebo výdavkom:

Mzda zamestnanca, nájom bytu, splátky pôžičiek, sociálne dávky, dedičstvo, strava, cestovné, nákup vianočných darčiekov, poistné, paušál za telefón, peňažný dar, výhra, nákup oblečenia, elektrina, prenájom nehnuteľnosti, brigáda.

Príjmy môžu byť:

1. **pravidelné** - opakujú sa napr. každý mesiac: mzda, príjmy z brigády, sociálne dávky ...
2. **nepravidelné** - sú raz za čas: mimoriadna odmena k výplate, peňažný dar ...
3. **jednorazové** - peniaze, ktoré môže rodina získať raz: dedičstvo, predaj bytu ...

Výdavky môžu byť:

1. **pravidelné (pevné)** - opakujú sa napr. každý mesiac: nájom, elektrina, splátka pôžičiek
2. **nepravidelné (kontrolovateľné)** - môžeme ich obmedziť alebo ovplyvniť: nákup oblečenia, ...
3. **jednorazové** - platíme ich raz za určitú dobu: nákup vianočných darčiekov, ...

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké druhy príjmov a výdavkov poznáte zo svojej rodiny?
2. Aké druhy príjmov a výdavkov sa vás priamo týkajú?

Úloha:

1. Vybrali ste sa s rodinou v sobotu na výlet do Bratislavy. Cesta vlakom tam aj späť vás celú rodinu stala 42 €. V Bratislave ste platili za mestskú hromadnú dopravu spolu 8 €. Rodinná vstupenka na hrad stala 26 € a obedové menu 24 €. Koľko vás vyšiel celý výlet? Koľko by museli vaši rodičia pracovať, aby zarobili na tento výlet? Porozmýšľajte na akých položkách, by sa dalo a akým spôsobom ušetriť?
2. Vaša rodina si prenajala dom. Rodičia zatiaľ pracujú krátko a nemajú žiadne úspory. Práve dostali svoju mzdu za minulý mesiac. Napísali si zoznam úloh. Pomôžte im sa zodpovedne rozhodnúť, ktoré z nich sú naliehavé a ktoré ešte počkajú: zriadiť

pripojenie na internet, zaplatiť nájomné a energie, zriadiť káblovú televíziu, kúpiť vonkajší gril, zaplatiť splátku pôžičky, kúpiť sedačku.

3. Vyberte správnu odpoveď:

- Na nákup vianočných darčiekov nemáte dostatok peňazí, ale chcete mať pekné Vianoce.
 - A. Rozhodnete sa, že nakúpите len toľko darčiekov, na koľko máte peniaze.
 - B. Rozhodnete sa, že si zoberiete pôžičku vo finančnej inštitúcii, kde dostanete peniaze ihneď.
- Peter si myslí, že má málo výkonný počítač. Chce, aby mu rodičia kúpili nový a výkonnejší.
 - A. Rodičia si požičajú peniaze a Petrovi kúpia nový počítač.
 - B. Rodičia sa s Petrom dohodnú, že si polovicu zaplatí zo svojich úspor a zvyšok zaplatia rodičia.
- Jakub má nasporené peniaze. Chce si kúpiť nový bicykel, ale nezvýši mu na prilbu.
 - A. Poradí sa s rodičmi, ako situáciu riešiť.
 - B. Kúpi si bicykel a bude jazdiť bez prilby.
- V reklamnom letáku sú veľmi pekné tričká za zníženú cenu.
 - A. Idem hneď s mamou do obchodu a presvedčím ju, že ich nutne potrebujem.
 - B. Premyslím si, či naozaj potrebujem nové tričko hneď.
- Nakupuješ v novom internetovom obchode.
 - A. Bez obáv do objednávky zadáš všetky svoje osobné údaje.
 - B. Najprv si obchod preveríš a až potom nakúpiš.

3. časť: Rodinný rozpočet

Rodinný rozpočet je finančný plán hospodárenia domácnosti. Rodinným rozpočtom sa získa kontrola nad finančnou situáciou rodiny a zníži sa riziko zadlženosti. Prehľad nad svojimi príjmami a výdavkami by mal mať každý. Mnoho rodín si svoj rodinný rozpočet zaznamenávajú do zošita, alebo existujú rôzne programy a mobilné aplikácie. Cieľom každej rodiny je, aby sa nedostali do zadlženosti, ale aby príjmy prevyšovali výdavky a dokázali si niečo aj usporiť.

Úloha:

Rodinu tvorí päť členov - mama, otec a tri deti. Mama pracuje ako predavačka a otec pracuje ako údržbár v škole. Deti chodia do základnej školy. Bývajú v dome, ktorý zdedili po svojej babičke a prešiel kompletnou rekonštrukciou. Mesačné príjmy a výdavky sú nasledujúce: mzda otca = 650 €, mzda matky = 600 €, prídavky na deti = 75 €, odmena zamestnávateľa = 50 €, dar = 20 €, splátka úveru = 300 €, energie (elektrina, voda, plyn) = 250 €, jedlo = 350 €,

Z D R U Ž E N I E

K R E S Ť A N S K Ý C H

S P O L O Č E N S T I E V

M L Á D E Ž E

oblečenie a obuv = 100 €, cestovné = 120 €, telefóny a internet = 130 €, vreckové pre deti = 100 €, sporenie = 50 €. Zostavte rodinný rozpočet:

Pravidelné príjmy	Suma
Pravidelné príjmy spolu	

Nepravidelné a jednorazové príjmy	Suma
Nepravidelné a jednorazové príjmy spolu	

PRÍJMY CELKOM =

Pravidelné (pevné) výdavky	Suma
Pravidelné (pevné) výdavky spolu	

Nepravidelné (kontrolovateľné a jednorazové) výdavky	Suma

Nepravidelné (kontrolovateľné a jednorazové) výdavky spolu	

VÝDAVKY CELKOM =

RODINNÝ ROZPOČET = PRÍJMY - VÝDAVKY =

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aký máte názor na výsledok rodinného rozpočtu?
2. Nájdite problém v rodinnom rozpočte a navrhňte niekoľko možnosti riešenia.

Úloha:

Spolu s rodičmi si aspoň zhruba doma spíšte príjmy a výdavky vašej rodiny.

S menšími deťmi sa môžete na stretku zahrať **hru na obchod**. Vytvorte si vlastnú menu, makety peňazí. Pripravte si rôzne predmety a stanovte im sumu. Vyberte si spomedzi seba predávajúceho a ostatní budú nakupovať.

Dobrá rada nad zlato:

- Kupujte iba to, čo naozaj potrebujete.
- Skôr ako pôjdete nakupovať, zostavte si zoznam. Vypočítajte si približnú sumu.
- Nechod'te do potravín nakupovať hladný.
- Nekupujte veci len preto, že je akcia a cena je výhodná. Často tak kúpite to, čo vôbec nepotrebuje.

2. TÉMA: ZADLŽENOSŤ JEDNOTLIVCOV A CELÝCH RODÍN

„Požičané nie je moje.“

Cieľ: Pochopiť nástrahy úžery. Znížiť mieru zadlženosti. Pochopiť ochranu pred činnosťou úžerníkov a nelegálnymi praktikami úverových spoločností a sprístupnenia nástrojov oddlžovania.

Obsah: Úžera, finančné služby - sporenie, pôžičky, mikropôžičky, úvery. Fungovanie úverov. Osobný bankrot.

1. časť: Príbeh: Ako starček menil, až kým nevymenil

Bohatého kupca pri kúpaní strhla voda a začal sa topiť. Práve šiel okolo starec a zachránil ho. Kupec ho za odmenu pozval k sebe a obdarúval ho kusom zlata veľkým ako konská hlava. Starec zlato prijal a pobral sa domov.

Oproti nemu koniar ženie celé stádo koní: „Odkiaľže, starček, odkiaľ?“

„Z mesta od bohatého kupca.“

„A čo ti dal kupec?“

„Kus zlata ako konská hlava.“

„Daj mi zlato a vyber si najlepšieho koňa!“

Vybral si starček koňa a poďakoval sa. Ide starček a oproti nemu pastier ženie voly. Hneď sa ho pýta, odkiaľ ide. Starček mu vraví, že od kupca, kde dostal kus zlata ako konská hlava.

Pastier sa začuduje: „A kde máš to zlato?“

„Vymenil som ho za koňa.“

„Vymeň si koňa za vola, za ktorého chceš!“

Starček si vybral vola a poďakoval sa. Ide starček a oproti nemu ovčiar ženie krdeľ oviec. Hneď sa ho pýta, odkiaľ ide. Starček mu vraví, že od kupca, kde dostal kus zlata ako konská hlava, ale vymenil ho za koňa. Ovčiar sa začuduje: „A kde je kôň?“

„Vymenil som ho za vola.“

„Vymeň si vola za barana, za ktorého chceš.“

Vybral si starček barana a poďakoval sa. Ide starček a oproti nemu pastier ženie bravy. Hneď sa ho pýta, odkiaľ ide. Starček mu vraví, že od kupca, kde dostal kus zlata ako konská hlava. Ale ho vymenil za koňa a toho zas za vola. Pastier sa začuduje: „A kde je vôl?“

„Vymenil som ho za barana.“

„Daj mi barana a vezmi si najlepšieho brava.“

Vybral si starček brava, poďakoval sa a šiel svojou cestou. Oproti nemu obchodník s krošňou na chrbte. Hneď sa ho pýta, odkiaľ ide. Starček mu vraví, že od kupca, kde dostal kus zlata ako konská hlava. Ale ho vymenil za koňa, toho za vola a toho zas za barana. Obchodník sa začuduje: „A kde je baran?“

„Vymenil som ho za brava,“

„Vymeň brava za ihlu a vyber si, ktorú chceš.“

Vybral si starček ihlu, poďakoval sa a šiel svojou cestou. Preliezal plot a ihlu stratil.

Vyběhla starénka oproti starčekovi: „No porozprávaj, bol si u kupca?“

Starček vraví, že bol a že mu dal kus zlata ako konská hlava. Ale ho vymenil za koňa a toho za vola, toho za barana a toho zas za brava a brava za ihlu. „Chcel som ti priniesť darček, starká moja. Preliezal som plot a ihlu som stratil.“

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké ponaučenie plyní z celého príbehu?
2. Čo sa vám páčilo na správaní starčeka?
3. Menil starček zlato, ktoré dostal, výhodne?
4. Starček získal zlato a za krátky čas mu z neho neostalo nič. Podobne sa to často stáva aj v našich rodinách, keď naši rodičia unáhlyne, bez toho, aby si to premysleli nevýhodne niečo kúpia alebo si požičajú peniaze. Častokrát sa potom dostanú do dlhov alebo prídu o svoje peniaze. Stretli ste sa s niečím podobným vo svojej rodine?
5. Požičali ste si niekedy peniaze alebo vy ste niekedy niekomu požičali peniaze, vrátili sa vám?

Úloha:

Rozhodnite, v ktorej možnosti sa hovorí o požičaných a v ktorej o vlastných peniazoch.

Janke sa práve pokazila práčka. Musela si kúpiť novú.

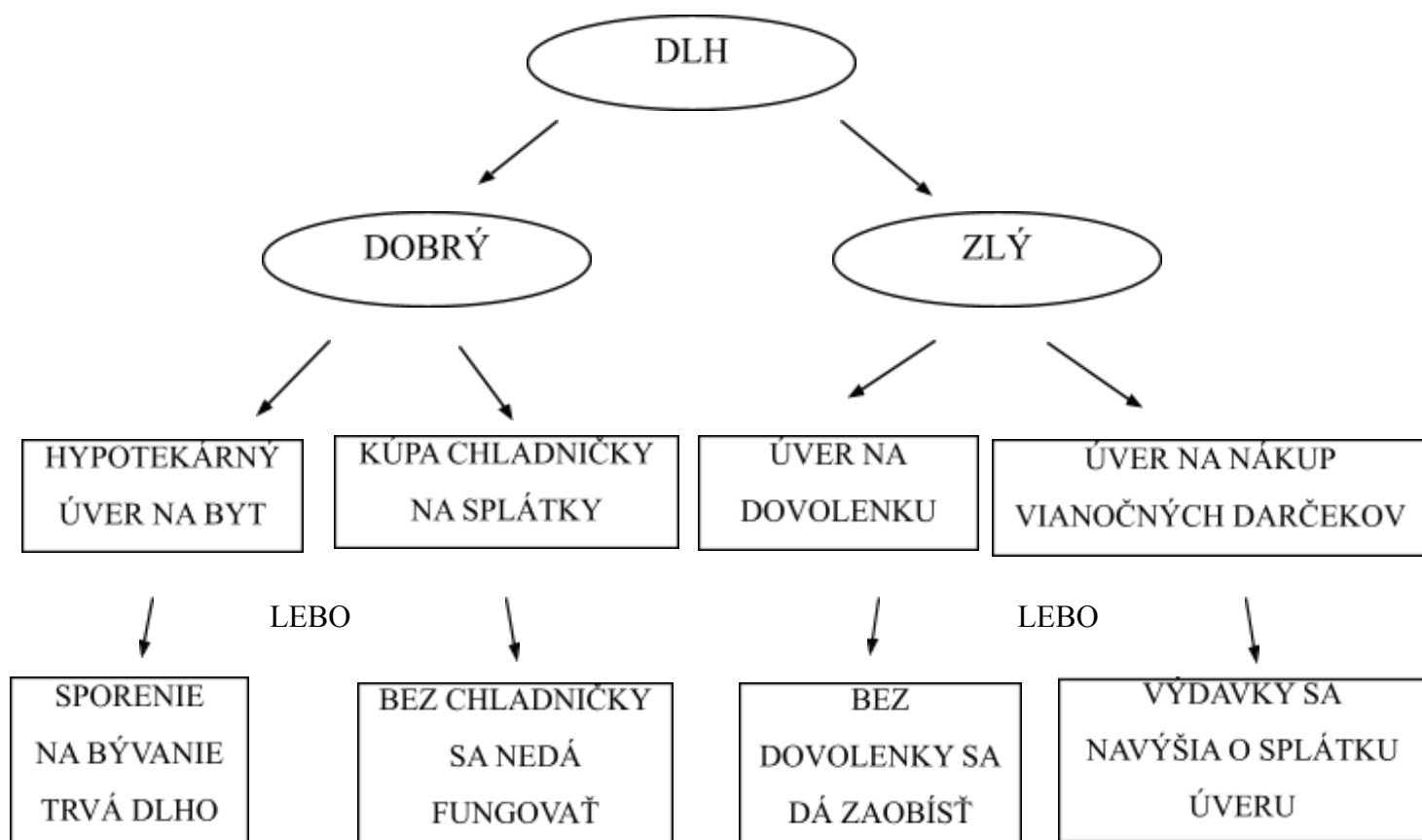
1. Keďže jej práve poslali honorár za tanečné vystúpenie, mala dosť peňazí na svojom účte. Účet za práčku platila platobnou kartou.
2. Keďže jej ešte neprišla výplata na účet, na zaplatenie použila kreditnú kartu.
3. Zobrala peniaze v hotovosti, ktoré mala doma odložené pre prípad havárie a práčku nimi vyplatila.

4. Využila nákup na splátky a za práčku teraz neplatila.

2. časť: Žiť na dlh

„U nás taká obyčaj, peniaze si požičaj.“

Žiť na dlh a požičiavať si na svoje bežné aj dlhodobé potreby sa stalo bežnou súčasťou života v slovenských domácnostiach. Domácnosti sa najviac zadlžujú v „dobrých“ časoch. Odborníci varujú pred rizikom rýchleho rastu zadlženosti. Preto je potrebné rozumne uvažovať a dobre si premyslieť, keď sa rodina rozhodne žiť na dlh a požičiavať si. V dnešnej dobe sú ľudia zvyknutí žiť na dlh. Je však rozdiel, na aký dlh žijeme. Môže byť dobrý aj zlý dlh. Vedeli by ste povedať nejaký príklad na dobrý a zlý dlh?

LEPŠIE JE NASPORIŤ SI A NÁKUP
TOVARU ALEBO SLUŽBY ODLOŽIŤ

V živote sú situácie, keď je výhodnejšie si požiť peniaze a situácie, keď je lepšie ich sporiť. Pri požičaní však treba počítať s tým, že v budúcnosti musíme vrátiť vyššiu sumu, ako sme si požičali, pretože sa navýši o úroky a poplatky. Žiť na dlh je drahšie. Pod zadlženosťou jednotlivcov a domácností rozumieme súčet všetkých úverov. Ide najmä o hypotekárne úvery a spotrebiteľské úvery, ku ktorým patria úvery od bánk, lízingových spoločností a spoločností splátkového predaja. Predovšetkým ide o úvery na bývanie.

Úloha:

1. Z textu vypadli slová: autá, spotrebiteľský, stavbu, splátkový, lízing, úver, prenájme, hypotekárny, kreditná, úrok, majetkom. Doplníte ich na správne miesto.

..... je druh pôžičky, pri ktorej banková spoločnosť poskytuje peňažné prostriedky dlžníkovi, ktorý ich musí za určitý čas vrátiť navýšené o Existuje viacero druhov úverov. úver je dlhodobý úver zabezpečený záložným právom na nehnuteľnosť. Je to účelový úver - žiadateľ musí pri žiadosti o poskytnutie úveru uviesť, na čo dané peniaze použije. Býva poskytovaný na nadobudnutie nehnuteľnosti, alebo údržbu nehnuteľnosti. úver je úver na nákup spotrebných tovarov a služieb. Spotrebiteľské úvery bývajú poskytované s rôznou lehotou splácania a rôznym zaistením. Iným spôsobom financovania nákupu je Najčastejšie sa pomocou neho zabezpečujú alebo iné dopravné prostriedky, stroje či zariadenia. Rozdiel medzi úverom a lízingom, spočíva v tom, že pri úvere je tovar hneď mojím a pri lízingu ho máme len v, je naďalej majetkom lízingovej spoločnosti a po nejakom čase ho môžem odkúpiť. predaj je spôsob pôžičky na tovar alebo službu, ktorú zákazník neplatí naraz, zaplatí len časť a zvyšok ceny dopláca v splátkach. karta je nástroj na krátkodobú pôžičku.

2. Správne priradiť nasledujúce výhody a nevýhody finančných produktov k hypotekárnemu alebo spotrebiteľskému úveru:

Výhody:

- Jednoduché a rýchle získanie tovarov a služieb bez dlhého čakania.
- Možnosť získania veľkého objemu peňazí na získanie bývania.
- Nízke úrokové sadzby v porovnaní s inými druhmi úverov.
- Nákup na úver je niekedy výhodnejší ako postupné sporenie.
- Dlhá doba splatnosti, čím sa suma rozkladá do nižších splátok.

Nevýhody:

- Zadlženie na dlhú dobu (5 - 40 rokov).
- Vysoké úrokové sadzby a poplatky.

3. časť: Úžera

1. Počuli ste už niekedy o úžere?
2. Čo to môže byť? Kde najčastejšie dochádza k úžere?
3. Myslíte si, že je to trestný čin?

Úžera alebo úžerníctvo je požíčovanie peňazí za veľmi vysoké úroky. Úžera je trestný čin.

Príklady úžery vyskytujúce sa najmä u Rómov:

1. Zadlžení Rómovia musia odovzdať, často pod hrozbou alebo za použitia fyzického násillia celú sociálnu dávku tak, že im nezostanú žiadne peniaze. Práve z tohto dôvodu si nemôžu dovoliť nakupovať tovar v bežnom obchode, kde nedostanú tovar na dlh, ale sú odkázaní na nákup tovarov u úžerníkov. Títo tovar predávajú buď podomovo, alebo majú vytvorené vlastné obchody a pôsobia legálne ako živnostníci. Pokiaľ ide do obchodu nakupovať cudzia osoba, ceny, aj cenovky sú riadne ako v ostatných obchodoch. Pokiaľ však dôjde nakupovať Róm, použije sa úžernícky cenník. Úžerníci predávajú potraviny takmer výlučne nelegálne, pričom majú doma v bytoch mraziace boxy a chladničky.
2. Úžerník ponúka pre Rómov, ktorí sú zamestnaní, alebo pre tých, ktorí poberajú dôchodok, aby si zobrali nábytok, elektroniku a iný tovar na splátky. Splátkový kalendár je však neúmerný, úroky mimoriadne vysoké a postupne sa aj tieto osoby dostávajú do platobnej neschopnosti, pričom sa dostávajú do podriadenosti úžerníka.
3. Róm si požičia peniaze vo výške 100 €. V priebehu mesiaca ich musí vrátiť v deň sociálnych dávok vo výške 150 €. V prvý mesiac sa teda uplatní 50% úrok. Ak peniaze nevráti v ten istý mesiac, tak na druhý mesiac musí vrátiť 300 €. Na druhý mesiac si teda úžerník uplatní už 100% úrok. Takýmto spôsobom postupne dochádza postupne k narastaniu dlhu.

4. časť: Ako sa dostať z dlhov

1. Najjednoduchší a najrozumnejší spôsob je požiadať o pomoc odborníkov.
2. Vytvoriť si finančný plán - pozrieť sa na svoje výdavky a zistiť, či nie sú niektoré výdavky zbytočné.
3. Zjednotiť si pôžičky. Možnosť spraviť z viacerých pôžičiek jednu. Refinancovanie pôžičiek vo forme jedného spoločného krátkodobého úveru môže byť navyše omnoho výhodnejšie, ako platiť za viaceré pôžičky s rôznou dobou splatnosti.
4. Osobný bankrot je jeden zo spôsobov oddlženia. Osoba, ktorá prejde všetkými žiadosťami a dohodami s inštitúciami, musí nakoniec 5 rokov, žiť z minimálneho rodinného rozpočtu.
5. Dohodnúť si splátkový kalendár.
6. Hľadať možnosti navýšenia príjmu: k bežnej práci po dobu splácania dlhov si nájsť brigádu.

Úloha:

Rozdeľte sa do dvojíc a zahrajte scénu na nasledujúce témy:

1. Kamarát vám požičal peniaze a chcete si s ním dohodnúť splátkový kalendár.
2. Prejdite si so svojim finančným poradcom príjmy a výdavky, aby ste dokázali ešte aj niečo ušetriť a splatiť dlhy.
3. V banke požiadajte o pomoc, aby vám pomohli dostať sa z dlhov.

3. TÉMA: ŠETRENIE

„Bohatstvo je to čo ušetríte, nie to čo miniete.“

Cieľ: Pochopiť potrebu šetrenia. Osobné vytváranie záloh pre ťažké situácie.

Obsah: Krátkodobé, strednodobé a dlhodobé šetrenie.

1. časť: Príbeh

Nech faraón určí nad celou egyptskou krajinou dozorcov a nech dá v siedmich rokoch prebytku povyberať piatu časť! Oni nech v budúcnosti úrodných rokoch pozbierajú všetko obilie a nech zrno na faraónov rozkaz uskladnia v mestách a nech ho strážia. To obilie bude

však ako zásoba pre krajinu na tých sedem rokov hladu, čo nastanú v egyptskej krajine, a krajina nebude hynúť od hladu.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké ponaučenie plyní z tohto príbehu?
2. Je dôležité si šetriť, odkladať peniaze, ak nastanú ťažké situácie?
3. Šetria si peniaze vaši rodičia? Akým spôsobom?
4. Šetrite si peniaze, keď ich dostanete alebo ich hneď miniete?
5. Máte doma pokladničku? Ak nie, tak si ju môžete počas stretnutia vyrobiť.

Zvyčajne si už ako deti odkladáme nejaké mince do pokladničky. Je to dobrý základ pre ďalší život. Ako istotu v čase núdze by mal mať každý človek nejakú hotovosť. Je dobré, ak si z každého príjmu odložíme časť na „horšie“ časy. Múdri ľudia pracujúci vo finančníctve hovoria o ideálnom a bezpečnom rozdelení financií v pomere 10 ku 20 ku 30 ku 40. To znamená, že rozdelenie mesačného príjmu rodiny by mohlo zhruba vyzeráť takto:

- **10 %** - finančná rezerva, ktorá zostáva na bežnom účte, resp. je okamžite k dispozícii. Ideálne by bolo, keby táto finančná rezerva postupom času vytvorila sumu vo výške trojnásobku mesačného príjmu.
- **20 %** - dlhodobé sporenie - životná poisťka, na dôchodok, pre deti.
- **30 %** - splácanie úverov - napr. bývanie, auto, štúdium.
- **40 %** - bežná spotreba, teda pravidelné mesačné náklady domácnosti.

Vôbec sa však neznepokojujte, ak to tak u vás nie je! Mnohé rodiny na Slovensku sú rady, keď dokážu pokryť tých 40 %, ktoré tvoria mesačné výdavky domácnosti.

Úloha:

Porad'te Jožkovi, ktorý nevie šetriť. Pozrite sa na jeho mesačné príjmy a výdavky, spočítajte ich. Povedzte, kde robí Jožko chybu. Ako by mohol Jožko ušetriť svoje peniaze a koľko by si mohol Jožko mesačne odložiť do pokladničky?

Príjmy	Suma	Výdavky	Suma
Vreckové	30 €	Sladkosti	15 €
Za zber papiera	5 €	Nápoje	5 €
Pomoc v domácnosti	5 €	Mobil	15 €
		Kino	5 €
		Knihy a časopisy	5 €

Prijmy spolu		Výdavky spolu	
--------------	--	---------------	--

2. časť: Finančné ciele

Pri sporení je dobré mať nejaký cieľ, teda predstavu na čo sporím. Podľa toho, za aký čas chcem svoj cieľ dosiahnuť, si viem naplánovať, koľko treba sporiť. Z časového hľadiska môžeme sporenie rozdeliť na:

1. **Krátkodobé sporenie** - do 1 roka (u detí napr. nejaká hračka, v rodine napr. nová chladnička alebo práčka)
2. **Strednodobé sporenie** - do 5 rokov (u detí napr. nový bicykel, v rodine napr. nové auto)
3. **Dlhodobé sporenie** - viac ako 5 rokov (u detí napr. počítač, v rodine napr. rekonštrukcia domu)

Úloha:

1. Na čo by mohla slúžiť v rodine vytvorená finančná rezerva vo výške 3-násobku mesačného príjmu? (choroba, prepustenie z práce, neplánované opravy alebo neočakávaný nákup spotrebičov).
2. Katka chce na Vianoce kúpiť každému z rodiny darček. Mamke knihu za 10 €, otcovi čiapku so šalom za 15 €, sestre bábiku za 8 € a bratovi futbalovú loptu za 11 €. Počas celého roka sa jej podarilo nasporiť 40 €. Koľko € jej ešte chýba, aby mohla kúpiť všetky darčeky?
3. Zoraďte od najdrahšieho po najlacnejší predmet na obrázkoch. Ku každému obrázku povedzte, či pôjde o krátkodobé, strednodobé alebo dlhodobé sporenie a povedzte aspoň približnú sumu daného predmetu.

Z D R U Ž E N I E

K R E S Ť A N S K Ý C H

S P O L O Č E N S T I E V

M L Á D E Ž E

3. časť: Praktické tipy ako ušetriť peniaze

Úloha:

Rozdelíme účastníkov do 4 skupín a v každej skupinke budú mať za úlohu spraviť na flipchart zaujímavú prezentáciu ako ušetriť peniaze na danú tému. Pripravte rôzne kancelárske potreby, časopisy s obrázkami, letáky z obchodov a pod.

Témy:

1. Ako ušetriť na jedle?
2. Ako ušetriť za elektrinu, vodu, plyn, teplo?
3. Ako ušetriť na oblečení a obuvi?
4. Ako ušetriť na doprave?

Praktické typy:

1. Dojedajte: Skôr, než urobíte nový nákup, uistite sa, že ste doma dojedli všetko jedlo, ktoré zostalo. Jednoducho tak zabránite tomu, aby jeho zvyšky končili v koši. Odporúčame plánovať si rodinný jedálny lístok na celý týždeň dopredu.
2. Používajte Režim lietadlo: A to nie len vtedy, ak niekam letíte. Skúste to počas spánku. Ušetríte batériu a tým aj náklady na elektrinu.

3. Vyroberte si čistiace prostriedky sami: Čistiace prostriedky môžete ľahko vyrobiť svojpomocne aj doma. Vyhnite sa tak zbytočne predraženým čistiacim prostriedkom, ktoré sú plné chemikálií. Internet ponúka mnoho návodov, ako na to.
4. Upečte si vlastný chlieb: Doslovne. Dnes sa to dá jednoducho aj doma, stačí si pozrieť recepty. Takýto chlieb je zdravší, lacnejší, dlhšie vydrží a vy aj viete, čo dávate jesť sebe a svojim deťom.
5. Nakupujte potraviny so značkou supermarketu: Dnes už takmer každý supermarket má svoju vlastnú značku potravín. Tie sú zvyčajne výrazne lacnejšie ako známejšie a prémiové značky. Samotné zloženie týchto výrobkov je však veľmi podobné ak nie totožné a líšia sa len v obaloch.
6. Predajte veci, ktoré nepoužívate: Ste zberateľ nepotrebných vecí, ktoré sa ale určite zídu? Povedzte tomuto zlozvyku rázne nie a všetky nepotrebné veci predajte.
7. Nekupujte balenú vodu: Slovensko je veľmi bohatou krajinou, ak hovoríme o zdrojoch vody. V každej z domácností nám tečie kvalitná a chutná voda. Nepotrebuje kupovať balené vody. Zbytočne produkuje plastový odpad a vyhadzuje peniaze von oknom. Ak vám chýbajú bublinky, oplatí sa investovať do Soda Stream-u.
8. Zoberte si vlastné jedlo so sebou: Plánujete celodenný výlet cez víkend? Vezmite si vlastné občerstvenie a jedlo. Ak máte štvorčlennú rodinu, dokáže ľahko ušetriť nemalé peniaze.
9. Varte väčšie množstvá jedál na viac dní: Najlepšie urobíte, ak si svoje vlastné jedlo pripravíte na aspoň dva dni dopredu. Ušetríte najmä čas na každodennú, veľakrát únavnú prípravu jedál.
10. Vypínajte vodu: Nechávate tiecť vodu počas toho, ako si umývate zuby? Prestaňte s tým, naučte sa vodu vypínať a uvidíte, ako vaša spotreba vody klesne a vy začnete šetriť.
11. Porovnávajte a nakupujte online: Hľadáte konkrétne produkty a služby? Internet dnes šetrí čas a pomôže vám rýchlo urobiť kvalitné porovnanie cien. Pretože len detailným porovnaním získate najlepšiu cenu.
12. Dobré sa starajte o svoje oblečenie: Vždy si poriadne prezrite etikety na svojom oblečení aerte ho podľa pokynov. Nesprávne pranie vás môže stáť nemalé peniaze, pretože ak si ho zničíte, budete si musieť zaobstarať nové.
13. Kupujte menej topánok a odevu: Snažte sa vyhnúť impulzívnemu nakupovaniu a vždy si dobre rozmyslite, či ten najnovší módný kúsok do vašej zbierky topánok skutočne potrebujete. Radšej sústreďte svoju pozornosť na udržateľnú módu.
14. Ak je to možné, prejdite sa: Bývate 10 minút od práce? Namiesto jazdy autom sa prejdite. Prechádzka vám len prospeje.

15. Pestujte vlastnú zeleninu a ovocie: Máte možnosť pestovať vlastné ovocie, zeleninu alebo bylinky? Stačí trochu starostlivosti a budete sa môcť pýšiť vlastným lahodným ovocím a zeleninou.
16. Nakupujte použité oblečenie: Návšteva second-handu je dnes navyše trendy. Dokážete v nich naraziť na kúsky, ktoré sú zriedkavé alebo nie sú vôbec opotrebované. No zaplatíte len zlomok pôvodnej ceny.
17. Oblečenie pre deti vezmite od známych: Viete, že deti rastú rýchlo. Určite máte vo svojom okolí niekoho, koho môžete poprosiť o šaty z jeho ratolestí. Ušetríte životné prostredie, známeho zbavíte už nepotrebných vecí a čo je hlavné, ušetríte.
18. Kupujte si mesačné lístky: Ak často využívate vo svojom meste verejnú dopravu, zadovážte si mesačný, trojmesačný alebo rovno ročný lístok. V konečnom prepočte sú to oveľa lacnejšie alternatívy a vy výrazne ušetríte, ak nebudete kupovať drahšie jednosmerné lístky.
19. Zadovážte si auto s nízkou spotrebou: Ak môžete existovať bez Audi A5, BMW M5 alebo Mercedesu G500, ušetríte veľa financií na palivo. Automobily ako Škoda Fabia, Ford Fiesta, VW Polo alebo Nissan Micra spotrebúvajú menej ako 5 l paliva na 100 km pri normálnej jazde.
20. Vyhľadávajte spoločenské akcie, ktoré sú bezplatné: Sú všade. Koncert miestnej kapely, diskusia alebo vernisáž v galérii. Ušetríte peniaze, stretnete nových inšpiratívnych ľudí a ešte sa aj kultúrne vyžijete.

Poznáte alebo využívate nejaké ďalšie praktické typy, ktoré vám pomôžu ušetriť peniaze?

4. časť: Podobenstvo o talentoch

Bude to tak, ako keď sa istý človek chystal na cestu. Zavolať si sluhov a zveril im svoj majetok; jednému dal päť talentov, druhému dva a ďalšiemu jeden, každému podľa jeho schopností a odcestoval. Ten, čo dostal päť talentov, hneď šiel, obchodoval s nimi a získal ďalších päť. Podobne aj ten, čo dostal dva, získal ďalšie dva. Ale ten, čo dostal jeden, šiel, vykopal jamu a peniaze svojho pána ukryl. Po dlhom čase sa pán tých sluhov vrátil a začal s nimi účtovať. Predstúpil ten, čo dostal päť talentov, priniesol ďalších päť talentov a vravel: „Pane, päť talentov si mi odovzdal a hľa, ďalších päť som získal.“ Jeho pán mu povedal: „Správne, dobrý a verný sluha, bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho pána.“ Predstúpil ten, čo dostal dva talenty, a vravel: „Pane, dva talenty si mi odovzdal a hľa, získal som ďalšie dva.“ Jeho pán mu povedal: „Správne, dobrý a verný sluha, bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho pána.“ Predstúpil aj ten, čo dostal jeden talent a hovoril: „Pane, viem, že si tvrdý človek: žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal. Báľ som sa, a preto som išiel a ukryl tvoj talent v zemi. Hľa, tu máš, čo je tvoje.“ Jeho pán mu povedal: „Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som

nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal? Mal si teda moje peniaze dať peňazomencom a ja by som si bol po návrate vybral, čo je moje aj s úrokmi. Vezmite mu talent a dajte ho tomu, čo má desať talentov. Lebo každému, kto má, ešte sa pridá a bude mať hojne. Ale kto nemá, tomu sa vezme aj to, čo má. A neúčinného sluhu vyhodíte von do tmy, tam bude plač a škripanie zubami.“

Čo je talent: 1 talent = 36 kg striebra (dnes by to bolo asi 24 336 €)

Za takúto cenu si kúpite nové celkom dobré auto.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké ponaučenie plynie z tohto príbehu?
2. Viete o tom, že svoje peniaze môžete zhodnocovať aj v rôznych finančných inštitúciách napr. v banke? Majú vaši rodičia sporiaci účet?

Úloha:

Doplňte do textu chýbajúce slová: sporiaci, pančuchách, banka, peňazí, sporenie

V minulosti ľudia ušetrené peniaze skladovali v truhliciach,, no pred zlodejmi takto uložené peniaze neboli v bezpečí. A tak ľudia začali tieto problémy riešiť rôznymi úschovňami, pokladnicami a pod. Dnes nám na to slúži K účtu si možno zriadiť pravidelné Peniaze banka zhodnotí úrokom počas celého času sporenia. Takýto účet je možné si založiť v pobočke banky alebo sporiteľne. Bežný účet nie je určený na sporenie

4. TÉMA: OSOBNÉ VLASTNÍCTVO

„Človeka nečini šťastným majetok, ale schopnosť obdarovávať.“

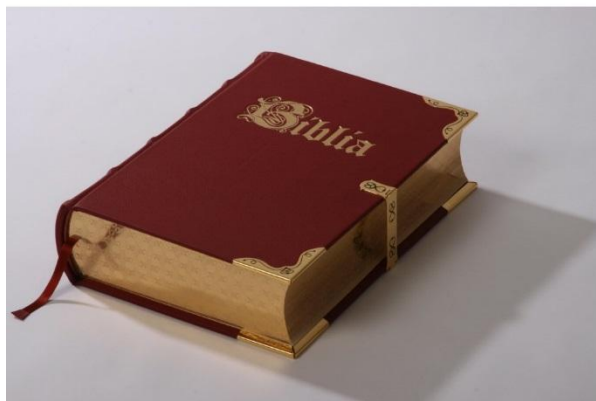
Cieľ: Rozumieť a akceptovať osobné vlastníctvo. Prevencie pred drobnými krádežami. Prijat', že nemusím mať všetko, čo vidím. Rozlišovať prirodzenú potrebu od umelo vyvolaných potrieb prostredníctvom reklamy a spoločnosti. Podpora dobrovoľníctva. Obmedzenie mŕňania financií na zbytočnosti. Snaha žiť dôstojným životom v rámci svojich možností.

Obsah: Osobné vlastníctvo. Majetok, súkromný a verejný. Delím sa - dobrovoľníctvo. Čo skutočne potrebujem, čo už je nadštandard. Moja hodnota nie je v tom, čo mám. Učím sa využívať to, čo mám.

1. časť: Príbeh: Očakávaný dar

Chlapec sa pripravoval na promócie na vysokej škole. Už dlho sa mu páčilo nádherné športové auto, a keďže bol z bohatej rodiny, rozhodol sa, že si ho vypýta od otca ako dar na promócie. V deň promócií si podchvíľou predstavoval, že už sedí v novom aute a rozváža na ňom kamarátov. Konečne si ho podvečer zavolať otec do pracovne. Povedal mu, že je hrdý, že sa mu podarilo vychovať dobrého a úspešného syna a že ho má veľmi rád. Potom mu dal pekne zabalený balíček. Chlapec nedočkavo rozbalil škatuľku a na svoje veľké prekvapenie v nej našiel krásne zberateľské vydanie Biblie v koženej väzbe so zlatým písmom. Podráždene sa rozkričal na otca: „To je neuveriteľné!“ na účte máš plno prachov, vieš po čom som túžil, a ty mi dáš Bibliu?“ Pohoršene hodil Bibliu na otcov stôl v pracovni a odišiel z domu. Prešli roky a z mladého muža sa stal úspešný podnikateľ. Mal moderný dom i šťastnú rodinu, ale uvedomoval si, že jeho otec je už veľmi starý, a myslel na to, že by ho mal ísť konečne navštíviť. Od promócie prešlo mnoho rokov a oni sa odvtedy nevideli. Návštevu stále odkladal, až mu jedného dňa prišiel list. Písalo sa v ňom, že otec je po smrti a celý majetok odkázal jemu. Ihneď sa vybral do jeho domu. Po príchode do otcovej pracovne ho premkol smútok a výčitky svedomia. Sentimentálne sa prehraboval v otcových papieroch porozhadzovaných po stole v snahe odhaliť, čím sa posledné roky otec zaoberal, a aspoň dodatočne sa s ním trocha viac znovu zbližiť. Vtom zbadal koženú Bibliu presne na mieste,

kam ju pred rokmi nazlostený odhodil. So slzami v očiach ju otvoril a začal v nej listovať. Zrazu si všimol, že na poslednej strane je prilepená obálka. Otvoril ju a na svoje obrovské prekvapenie v nej našiel kľúče od auta. Boli to kľúče od auta, ktoré si vysníval na promócie. Okrem nich bol v obálke aj doklad o úplnej úhrade za cenu auta. Na visačke od kľúčov bol vyrytý dátum jeho promócií.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké ponaučenie plyní z tohto príbehu?
„V živote pričasto zahadzujeme dobré priateľstva, partnerstvá, manželstvá, príležitosti či iné možné zážitky, pretože neprichádzajú presne v takej forme, akú sme si predstavovali, a pritom sa v nich skrýva presne to, po čom sme túžili.“
2. Aký by ste vymysleli iný koniec príbehu?
3. Je v živote najdôležitejší majetok, čo je pre vás v živote najdôležitejšie?
4. Čo si za peniaze nekúpíte?
5. Už ste niekoho obdarovali alebo dostali ste od niekoho darček? Potešil vás?

Úloha:

1. Vytvorte si na stretku darček pre svojich rodičov a obdarujte ich.

2. Vyberte činnosť, ktorá sa hodí k danej hodnote:

- Michal povedal, že pre neho je najdôležitejšou hodnotou zdravie. Ktorú činnosť by si vzhľadom na svoje hodnoty vybral Michal?
hranie online hier, počúvanie hudby, behanie
- Pre Kristínu je dôležitou hodnotou vzdelávanie. Ktorú činnosť by si vzhľadom na svoje hodnoty vybrala Kristína?
kurz programovania, tancovanie, zoskok padákom
- Na rebríčku Lenkiných hodnôt je rodina veľmi vysoko. Ktorú činnosť by si vzhľadom na svoje hodnoty vybrala Lenka?
športové popoludnie s kamarátmi, čítanie knihy, výlet s rodinou
- Peter je veriaci a viera je pre neho dôležitou hodnotou. Ktorú činnosť by si vzhľadom na svoje hodnoty vybral Peter?
korčuľovanie, účasť na púti veriacich, jazykový kurz

3. Zostavte si rebríček svojich hodnôt? Na akom mieste sú peniaze a majetok?

4. Vyberte z nasledujúcich slov, čo v živote skutočne potrebujete a čo už je nadštandard?

Dom, pes, kôň, garáž, auto, bicykel, hojdačka, trampolína, bazén, kolieskové korčule, lyže, sánky, školská taška, mobil, tablet, notebook, televízor, internet, elektrina, klimatizácia, hodinky, rádio, oblečenie.

TOP 10 OSOBNÝCH HODNÔT VO SVETE:

Výsledok testovania 500 000 ľudí v Barrett values centre.

1. Rodina	6. Dôvera
2. Humor/zábava	7. Oddanosť
3. Starostlivosť	8. Nadšenie
4. Rešpekt	9. Kreativita
5. Priateľstvo	10. Nepretržité vzdelávanie

„Je pre nás dôležité, aby nás ostatní vnímali ako tých, na ktorých sa môžu spoľahnúť.“

2. časť: Ja mám, ty máš, on má ...

„Veľký majetok závisí od šťastia, malý od usilovnosti.“

V chudobnejšom prostredí ťažko hovoriť o osobnom vlastníctve. Častokrát sú veci akosi spoločné. Preto aj vzťah k cudziemu majetku býva podobný. Je teda potrebné budovanie zdravého vzťahu k majetku a jeho vlastníctvu. Mnoho ľudí aj napriek svojej ťažkej finančnej situácii míňa peniaze na zbytočnosti.

Každý človek niečo vlastní, má majetok. Môžu to byť peniaze, predmety, služby, ktorými uspokojujeme svoje potreby. Majetok, napr. byt, ktorý prenajímame, nám môže vytvárať príjmy. S majetkom, ktorý vlastníme, môžeme robiť čo chceme. Môžeme ho požiť, darovať, predáť, vymeniť a podobne. Môžeme ho tiež získať rôznymi spôsobmi: vybudovať ho, kúpiť zo zarobených peňazí, zdediť alebo vyhrať. Bohužiaľ v tomto svete existujú aj nepovolené spôsoby nadobudnutia majetku, napríklad krádež. Zapamätajte si, že krádežou nikdy nezbohatneme, len sa dostaneme do veľkých problémov. Preto, keď ste niekedy niečo ukradli, je dôležité to vrátiť naspäť a ospravedlniť sa.

Majetok môžeme rozdeliť nasledovne:

1. **Finančný majetok:** peňažná hotovosť, úspory na účtoch, sporenie, ...
2. **Nehnutel'ný majetok:** majetok, ktorý je pevne spojený so zemou, nie je ho možné presunúť, napríklad dom, pozemok, záhrada, les, byt, ...
3. **Hnutel'ný majetok:** majetok, ktorý môžeme premiestniť, napríklad auto, mobil, elektronika, oblečenie, nábytok, ...
4. **Duševné vlastníctvo:** nehmotný majetok, ktorý nie je uchopiteľný a je výsledkom tvorivej duševnej činnosti, napr. hudobná pieseň, nápad, ...

Úloha:

1. Vyberte z nasledujúcich slov, čo môžeme vlastniť?
vzduch, nápad, auto, šperk, softvér, príroda, dieťa, zošit, kniha, Jupiter
2. Určte, kto môže byť vlastníkom uvedeného majetku:
Majiteľ: osoba, rodina, škola, obec, štát
Majetok: diaľnica, školská tabuľa, kúpalisko, tričko, text básne, športové náradie v telocvični, byt, hrebeň, detské ihrisko, chladnička
3. Veci, ktoré často používame si väčšinou kúpime, veci, ktoré používame, len občas, je výhodnejšie si požiť. Cena za požičanie je spravidla omnoho nižšia ako cena tovaru pri nákupe. Povedzte, aké veci je výhodnejšie si kúpiť a naopak aké veci je výhodnejšie si požiť?
4. Pozorne počúvajte text a sústreďte sa na majetok a ich majiteľov.
Jakub pôjde zo školy na lyžiarsky výcvik. Rodičia mu kúpili teplé oblečenie, prilbu si požičal od bratranca Mateja. Škola žiakom zabezpečí dopravu prenajatým autobusom od firmy Dopravex. Lyžiarsky výstroj si budú požičiavať priamo v lyžiarskom stredisku v požičovni Skús to. Všetky potrebné veci, vrátane MP3 prehrávača, si Jakub zbalí do rodinného kufra.
Správne priradte majiteľa k svojmu majetku:
Majiteľ: Matej, Jakub, firma Dopravex, požičovňa Skús to, rodičia, škola
Majetok: kufor, autobus, lyžiarsky výstroj, prilba, teplé oblečenie, MP3 prehrávač

3. časť: Dobro šíri dobro

Žijeme vo svete, kde nie sú všetci ľudia rovnakí, nemajú také isté podmienky na život. Niektorí majú zdravotné problémy, iných trápi chudoba. Našťastie existujú aj takí ľudia, ktorí chcú dobrovoľne pomáhať bez nároku na odmenu a organizujú alebo prispievajú na rôzne charitatívne akcie. Častokrát na označenie takejto činnosti používame slovo dobrovoľníctvo. Keď vykonávame dobrovoľníctvo rozhodujeme sa pre dobrú vec, volíme si dobro a šírimo ho ďalej, tým inšpirujeme iných ľudí vo svojom okolí, aby tiež šírili dobro. Dobrovoľníctvo vykonávame zadarmo alebo môžeme dostať nejakú drobnosť v podobe sladkosti alebo inej odmeny.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Stretli ste sa už vo svojom okolí s dobrovoľníctvom? Viete uviesť príklady dobrovoľníctva?
2. Vykonávali ste už niekedy dobrovoľníctvo? Dostali ste niečo za to?
3. Poznáte nejakých známych, kamarátov alebo slávnych ľudí, ktorí sa venovali dobrovoľníctvu?

Príbehy slávnych osobností:

MATKA TEREZA: Zakladateľka rehoľného rádu Misionárky milosrdenstva, ošetrovala chorých a nikdy nikoho nenútila, aby sa stal veriacim. V Indii v meste Kalkata založila niekoľko domov na pomoc chudobným. Získala Nobelovu cenu za mier. Peniaze, ktoré získala za vyznamenanie, investovala do nových domov pre umierajúcich, narkomanov a deti. V roku 2016 bola vyhlásená za svätú.

MICHAEL JACKSON: Daroval milióny dolárov na pomoc deťom po celom svete. Okrem peňažných darov zahŕňali Jacksonove aktivity aj vystúpenia na benefičných koncertoch a rozdávanie lístkov na pravidelné koncertné vystúpenia skupinám, ktoré pomáhali

znevýhodneným deťom, návštevy chorých detí v nemocnici.

Úloha:

Na najbližšom stretku urobte dobrovoľnícku aktivitu vo svojom okolí. Napríklad vyčistenie svojho okolia od odpadkov, pomoc chorým ľuďom alebo zorganizovanie potravinovej zbierky alebo oblečenia, hračiek pre chudobnejšie rodiny.

4. časť: Pod'me sa zabaviť

Úloha:

1. Na ďalšom stretku si spoločne pozrite rozprávku Ja, zloduch. Po pozretí rozprávky sa porozprávajte o tom, čo ste videli, čo vás zaujalo, charakterizujte si hlavné postavy, aké ponaučenie má rozprávka pre vás do osobného života, ...

2. Pustý ostrov: Predstavte si, že sa plavíte zaoceánskou loďou po mori. Zrazu loď neďaleko pustého ostrova stroskotá. Môžete si zobrať so sebou len päť vecí, ktoré by to boli? Prežil by ste s nimi sami na ostrove?

Obmena hry: Postupne sa pýtajte účastníkov, aký predmet si so sebou chcú zobrať na opustený ostrov a hneď im odpovedajte áno alebo nie. Odpovedajte podľa toho, či daný predmet začína na rovnaké písmeno ako meno účastníka. Účastníci najprv začnú logicky odpovedať, čo by sa im na ostrov hodilo. Počas hry začnú pomaly tušiť, že ide o háčik. Hra sa dohrá, keď väčšina účastníkov pochopí, podľa čoho si môžu zbalit' veci na pustý ostrov. Môžete im dať počas hry aj nápovedu, napríklad ja som Peter a môžem si so sebou na opustený ostrov zobrať pyžamo, papier a pero.

5. TÉMA: DOM A ZÁHRADA, ULICA

„Môj dom – môj hrad.“

Cieľ: Vnímať potrebu skrášľovania svojho domova a okolia. Prijatť spoluzodpovednosť za stav verejných vecí. Podnietenie k tvorbe dlhodobějších plánov pre svoj dom a okolie. Používať veci šetrne. Budovať schopnosť vyrábať si veci, recyklovať, šiť, zdieľať nepotrebné.

Obsah: Ochrana majetku. Verejný majetok a správanie sa k nemu. Moje stromy a rastliny. Kreatívne znovu využívanie starých vecí.

1. časť: Príbeh: O rybárovi a jeho žene

Sedel raz rybár na brehu, udicou čeril vodu, no nie a nie chytiť žiadny úlovok. Po dlhých hodinách mu konečne začalo udicou mykať. Statočne s ňou zápasil, až sa mu podarilo vytiahnuť zlatú rybkú. Prehovorila naňho ľudským hlasom: „Rybár, prosím, pusti ma späť do vody. Nie som ja žiadna ryba, ale zakliaty princ. I chuť mám príkru, veru by si si nepochutnal ... Nechaj ma ešte žiť!“ Rybárovi sa ryby ulútostilo a hodil ju nazad do vody. Keď to však povedal doma žene, hned sa doňho pustila: „Mal si ty pre nás poriadny dom vypýtať? Hľa, ako biedne tu žijeme v starej chatrči. Už aj sa tam vráť a vybav nám dom!“ Rybár sa vykrúcal, nebolo mu veľmi po vôli ísť sa rybe domu doprosovať, no žena bola neústupčivá. Vrátil sa teda nazad k moru a volal: „Hopsa-rata, hipsa-rata, podže ku mne, rybka zlatá!“ Rybka priplávala k mužovi a vypleštila naňho oči. „No čo je? Čo je?“ Vysvetlil jej rybár, že jeho žene sa domu zachcelo. „Tak choď nazad za ňou, už má dom, aký chcela mať,“ plesla ryba chvostom. Rybár sa pobral za ženou a našiel ju spokojne sedieť v novom dome. Obaja si pochvaľovali, ako dobre pochodili. No prešiel týždeň, prešli dva a žene sa začalo máliť. „A nebolo by nám lepšie, keby sme radšej na zámku bývali? Nože choď za tou rybou ešte raz a vybav to!“ Muž sa vykrúcal, ale žena si pranie nemienila dať vyhovoriť. Vybral sa k moru, zastal si na brehu a zvolal: „Hopsa-rata, hipsa-rata, podže ku mne, rybka zlatá!“ „No čo je, čo je?“ priplávala rybka. „Žena mi už nechce bývať v dome, zámku sa jej zachcelo,“ hlesol utrápene muž. „Už ho má!“ plesla ryba chvostom a odplávala. Utekala teda rybár za ženou a naozaj ju našiel stát pred palácom. Žena ho vzala za ruku a spolu prešli všetky chodby, dívali sa von vysokými oknami na ďaleké more a tešili sa. „Koľkej krásy sme sa dožili.“ Ráno sa však znovu zobudila s pocitom, že chce ešte viac. „Okolo nášho zámku je krásna krajina. Prečo nám nepatrí aj tá? Mohli by sme jej kraľovať! Nože, muž môj, len sa ty pekne znovu vyber za tou rybou a povedz jej, že ja potrebujem byť kráľovnou!“ šermovala pred mužom odhodlane rukami. Mužovi neostávalo iné, len ženu poslúchnuť. Skormútene teda opäť zastal na brehu a zvolal: „Hopsa-rata, hipsa-rata, podže ku mne, rybka zlatá!“ „No čo je, čo zase chceš?“ priplávala rybka. „Tá moja žena vymýšľa, že chce byť kráľovnou.“ „Vráť sa ty pekne, rybár, domov a bývať budete už zase vo svojej chatrči,“ plesla ryba chvostom

a odplávala. Od toho dňa sedela žena s rybárom už zase v starej chatrči a sedia tam dozaista dodnes.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Aké ponaučenie plynie z tohto príbehu?
2. Čo sa vám páčilo na správaní rybára a čo sa vám nepáčilo na správaní jeho ženy?
3. Ako by ste postupovali vy, keby ste boli zlatou rybkou?
4. Čo by ste si priaľi od zlatej rybky?
5. Ste spokojný s domom, ktorý máte, čo by ste na ňom zmenili?

Úloha:

Na stretku si nakreslite svoj dom, v ktorom bývate a potom si vedľa neho nakreslite svoj vysnívaný dom. Porozprávajte sa spolu, čo všetko musíte spraviť pre to, aby sa vám splnil váš sen o vysnívanom dome.

2. časť: Chráň seba i svoj majetok

Každý z nás je počas svojho života vystavený určitému riziku náhodnej udalosti, ktorá môže mať neprijemný dopad i na našu finančnú situáciu. Napríklad strata zamestnania, úraz, ktorý si vyžiada práceneschopnosť, povodeň, silná búrka, ktorá poškodí dom, rozbité okno pri hre s loptou, dopravná nehoda a pod. Dôležité je, aby sme nežili každý deň svojho života v strachu, že sa mne alebo môjmu majetku môže niečo neprijemne stať. Pred rôznym rizikom nás chráni poistenie. Poistenie je hlavným predmetom činnosti poisťovní. Poisťovňa preberá riziká svojich zákazníkov. Poistenie vzniká na základe uzatvorenia poistnej zmluvy s poisťovňou. Každý mesiac sa platí dohodnutá suma poistného. Ak dôjde k vzniku poistnej udalosti, poisťovňa vám vyplatí náhradu škody.

Poistenie delíme na:

1. **Životné poistenie** - životných poistení môže mať jeden človek viacero, pretože ľudský život a zdravie sú nevyčísľiteľné.
2. **Neživotné poistenie** – nahradí škody napríklad na majetku. Neživotné poistenie na ten istý predmet poistenia môže byť uzatvorený len raz. Napríklad dom si nemôžeš poistiť dvakrát. Inak by išlo o poistný podvod, čo je trestný čin.

Úloha:

1. Rodina Novákovcov žije na dedine v dome. Majú jedno dieťa, ktoré navštevuje materskú školu. Okrem domu majú auto a veľkú záhradu. Vyberte z ponúkaných poistných produktov tie, ktoré by ste rodine odporučili tak, aby bola úplne chránená.
2. Pri každom poistnom produkte označte, či ide o životné alebo neživotné poistenie.

POISTNÝ PRODUKT	ŽIVOTNÉ POISTENIE	NEŽIVOTNÉ POISTENIE
Poistenie domu		
Poistenie do hôr		
Úrazové poistenie		
Poistenie bytu		
Poistenie batožiny		
Firemné životné poistenie		
Investičné životné poistenie		
Havarijné poistenie auta		
Poistenie zodpovednosti za škodu		
Poistenie pre dieťa		
Poistenie pre seniorov		
Poistenie auta proti krádeži		
Poistenie domácnosti		
Celoročné cestovné poistenie		
Krátkodobé cestovné poistenie		
Poistenie pre prípad smrti		

3. Povedzte, v ktorých prípadoch ide o dobrovoľné zmluvné poistenie a v ktorých prípadoch ide o povinné zmluvné poistenie?
4. Okrem zmluvného poistenia existuje ešte zákonné poistenie, vedeli by ste povedať aké existuje zákonné poistenie?

3. časť: Starostlivosť o dom

Novinový článok: Manželia kúpili starý dom na dedine. Po jeho rekonštrukcii sa naňho chodia pozerat' celé davy ľudí.

Majitelia našli túto budovu v zlom stave. V roku 2007 kúpili dom a v roku 2009 po druhej rekonštrukcii už prijímali hostí. Tento dom rekonštruovali do dávneho pôvodného stavu a to nie len z vonka, ale aj z vnútra. Počas rekonštrukčných prác sa im podarilo pekne pomaly kúpiť všetko zariadenie. Spoznali veľa dobrých ľudí. Počas tých dvoch rokov kupovali starožitný nábytok a príslušenstvo takmer z každého kúta krajiny. Najdôležitejším aspektom pri zariaďovaní vidieckeho domu bolo nájsť miesto pre odpočinok pre rodinu a priateľov. Ten kto vkročí do domu, má pocit, že tento dom len nedávno opustil pôvodný majiteľ.

Otázky na diskusiu animátora s účastníkmi:

1. Ako sa vám páči dom po rekonštrukcii. Páči sa vám myšlienka zachovania starého nábytku?
2. Porozmýšľajte čo všetko by sa dalo obnoviť zo starých vecí?

Z D R U Ž E N I E

K R E S Ť A N S K Ý C H

S P O L O Č E N S T I E V

M L Á D E Ž E

Viacero vecí, čo nájdete doma len tak pohodených sa dajú kreatívne obnoviť a vdýchnuť im život. Napríklad starý nábytok sa dá pomocou pár klincov opraviť, namaľovať. Starý roztrhaný gauč sa da krásne zošiť a potiahnuť novou látkou. Myslíte, že je to spôsob ako sa môžu peniaze ušetriť?

Úloha:

Na stretku sa pokúste obnoviť nejaký starý nábytok, ktorý doma nájdete.

4. časť: Starostlivosť o záhradu a ulicu

„Dávajte pozor, čo dnes sejete, pretože to určí, čo v budúcnosti zožnete.“

Praktické tipy ako sa starať o záhradu a ulicu:

1. Pestovať si vo svojej záhrade, záhradke ovocie a zeleninu. Pravidelne sa starať o stromy a bylinky, orezávať stromy, obstrihávať bylinky. Takto vypestované ovocie a zelenina sú oveľa zdravšie a lacnejšie.
2. Ovocie si zavárame, aby sme mali aj na zimné obdobie alebo dáme si ho zamraziť do mrazničky. Zeleninu uskladňujeme v chladnejších priestoroch domu.
3. Počas leta polievame s dažďovou vodou alebo využívame vodu zo studne, ak máme.
4. Pozametať si na svojom dvore, na jeseň pohrabať listie.
5. Záhradné náradie nemáme porozhadzované po celom dvore, záhrade, ale máme ho uskladnene na jednom mieste a staráme sa o jeho údržbu.
6. Kompostujeme alebo odpad zo záhrady (trávu, burinu) umiestňujeme v obci do kontajnerov určených na biologický rozložiteľný odpad.
7. Recyklujeme odpad (plasty, papier, sklo, ...).
8. Staráme sa o svoju ulicu, chodník pred domom, ako o svoj vlastný, aj napriek tomu, že ide o verejný priestor. Napríklad pozametáme chodník, pozbierame odpadky po ulici, v zime odhrneme sneh pred domom.
9. Svoj pozemok máme oplotený, staráme sa o svoj plot, napr. ak je z dreva alebo železa, tak ho občas natrieme.
10. Nevypúšťame svoje zvieratá najmä psy na ulicu, aby sme neohrozili iných ľudí.

Aké ďalšie praktické typy starostlivosti o záhradu a ulicu poznáte alebo využívate?

Veľkou inšpiráciou môže byť ekologická farma s názvom Adamov dvor, ktorá vznikla pod záštitou Gréckokatolíckej rímskej misie. Adamov dvor má byť pozitívnym príkladom ekologického poľnohospodárstva, v ktorom sa budú využívať prvky permakultúry. Jeho cieľom bude podpora Gréckokatolíckej rímskej misie, spolu so zamestnávaním a vzdelávaním rímskej komunity.

www.adamovdvor.sk

<https://www.facebook.com/AdamovDvor>

Úloha:

Na ďalšie stretnutie si môžete dohodnúť vzdelávací seminár na tému starostlivosti o záhradu s organizáciou Adamov dvor alebo nejakou inou podobnou ekologickou organizáciou vo svojom okolí.

Z D R U Ž E N I E

K R E S Ť A N S K Ý C H

S P O L O Č E N S T I E V

M L Á D E Ž E

